

Jan Kollár

(1793 – 1852)

Slovák, evangelický farář, universitní profesor.

Slávy dcera (1824, přeprac. 1832, 1845, 1852) – básnická sbírka
Slávy dcera je sbírka sonetů, jimž předchází delší časoměrný Předzpěv.

Aj' zde leží zem ta, před okem mým smutně slzícím,
někdy kolébka, nyní národu mého rakev.
Stůj, noho, posvatné místa jsou, kamkoli kráčíš,
k obloze, Tatry synu, vynes se vyvýše pohled.

Těmito prvními čtyřmi verši Předzpěvu (nejznámějšími verši celé sbírky) je naznačen výrazně patetický tón celé knihy. Je zde vyjádřen žal nad nedobrym údělem Slovanů („nyní národu mého rakev“), ale také hrdost a naděje Slovanů („k obloze... vynes se“).

Sonety jsou spojeny jednou dějovou linií: hrdina putuje z německé Jeny, kde Kollár v letech 1817–1819 studoval, do uherské Pešti (dnes Budapešť), kde po studiích pracoval jako evangelický farář.

Tématem Slávy dcery je láska, jednak k vlasti a Slovanům, jednak k ženě, Kollárově milence, Němce Friderice Wilhemine Schmidtové. Wilhemina zde vystupuje jako slovanská bohyně Mína, dcera bohyně Slovanů Slávy. Tak může Kollár milovat v jedné osobě jak vlast a Slovany, tak ženu. Obojí Kollárova láska je nešťastná a nenaplněná. Slované nejsou jednotní, národní svébytnost Čechů a Slováků je ohrožena a vědomí tohoto neradostného stavu slovanské přítomnosti je ještě jitrěno představou velikosti Slovanstva v minulosti. S milovanou Mínou, kterou poznal v Jeně, se rozchází, aby sloužil vlasti – stane se farářem Slováků, slovenské menšiny Pešti. Stále však na ni vzpomíná, stále ji miluje. Ve sbírce je však vyslovena také naděje. Kollár věří v lepší budoucnost Slovanů i ve shledání se svou milou.

148

Pojď, ó smrti, těcho osiralých,
zprosť mne strastí těchto žaláře,
proč dlím ještě klamu nezmaře?
Zem již nemá pro mne bytů stálých.

Tam Ji uzmím, v oněch jasných vzdálích,
kde Ji slaví jaro po jaře,
kde Ji hvězdy pějí žaltáře,
kde z ruk božích pije slastí kalich.

Ó tu rozkoš, ó cit beze hlasu,
když tam i já, aspoň zdaleka,
vzývát budu Její ctnost a krásu.

Bratří, komu dáno žlti snáze,
ten nech při mém hrobě počeká
a rce: Ten žil jen, by zemřel blaze!

(žaltář - oslava, chvála)

79

Jestli Slávy rupy ještě vstanou
rukou vaší, přilští potomci,
věřte zkušenému vědomci,
jehož ousta tu k vám radu vanou:

Zřídte obec jedním jménem zvanou,
pevnou, ať jí cizí holomci,
svornou, ať jí vlastní lakomci
nezbourají novou zase ranou.

Oudy mnohé, hlavu jednu mějte,
vyrostlou však z těla vašeho,
černé s bílým nikdy nemlčejte!

To nás cestou posud vedlo křivou:
vy se chraňte bludu našeho
a vlast stvořte čistou, trvanlivou.

(Sláva - Slované; rum - trosky)

„Kollár objevil pro českou literaturu i nového hrdinu: lyrický mluvčí je mladý člověk trýzněný osobními touhami a omezeními, a zároveň činorodý, nepoddajný, aktivní. To mělo velký ohlas u mladých čtenářů, především u studentů. Kollár se stal jejich ideálem a duchovním inspirátorem; jeho Slávy dceru znali lidé nazpaměť, recitovala se při rozličných příležitostech.“

(Lehár, J. – Stich, A. – Janáčková, J. – Holý, J.: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha 1998.)

V Pešti působil Kollár až do roku 1849, kdy byl jmenován profesorem slovanské archeologie vídeňské univerzity. S Friderikou uzavřel roku 1835 sňatek.